

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

1. На кога и како ће утицати предложена решења

Предложена решења ће утицати пре свега на обвезнике система енергетског менаџмента, домаћинства, министарство надлежно за послове енергетике и Агенцију за енергетску ефикасност.

За спровођење овог Закона потребно је:

- успоставити систем енергетског менаџмента,
- успоставити инспекцијски надзор у оквиру министарства надлежног за послове енергетике,
- повећати број запослених у оквиру министарства надлежног за послове енергетике, који ће пратити рад система енергетског менаџмента,
- усвојити тарифне системе за топлотну енергију који ће бити засновани на егзактном мерењу потрошње енергије.

Министарство надлежно за послове енергетике у обавези је да припреми нову систематизацију радних места којом ће се омогућити успостављање инспекцијског надзора у области енергетског менаџмента као и радних места за праћење система енергетског менаџмента.

Законом о рационалној употреби енергије уводи се организован начин праћења потрошње енергије кроз институцију енергетских менаџера за:

- привредна друштва са претежном делатношћу у производном сектору (индустријска постројења), чија потрошња енергије је изнад нивоа прописаног подзаконским актом,
- привредна друштва са претежном делатношћу у сектору трговине и услуга (објекти), чија потрошња енергије је изнад нивоа прописаног подзаконским актом,
- општине са бројем становика већим од 20.000 и
- зграде и друге објекте у јавној својини –које користе органи државне управе, покрајине и органи јединица локалне самоуправе .

Број обвезника система енергетског менаџмента према урађеној *Студији за увођење енергетског менаџмента у секторима потрошње енергије у Републици Србији* је следећи:

- индустрија- 120 компанија,
- зградарство -20 компанија,
- општине са више од 20000 становника- 160 општина,
- државна управа.

Обвезници система енергетског менаџмента ће бити у обавези да именују енергетске менаџере и/или енергетске сараднике који ће морати да прођу програм обуке. Осим тога као део система енергетског менаџмента предвиђено је и увођење овлашћених енергетских саветника.

На основу обавеза Републике Србије које проистичу из Уговора о Енергетској заједници („Службени гласник РС”, број 62/06) и одлуке Министарског савета Енергетске заједнице број 2009/05/МС-Енс од 18. децембра 2009. године, Република Србија прихватила је и обавезу примене Директиве 2006/32/ ЕС о енергетској ефикасности у секторима потрошње енергије која између осталог подразумева и смањење потрошње финалне енергије за 9% у периоду од 9 година применом мера енергетске ефикасности дефинисаних трогодишњим акционим плановима који обухватају све секторе потрошње енергије. У складу са тим, Влада Републике Србије јула 2010. године усвојила је први Акциони план енергетске ефикасности који за период од 2010. до 2012. године утврђује циљ смањење потрошње финалне енергије од 1.5% у односу на 2008. годину, односно 9% у деветој години примене. У циљу достизања поменутих циљева акционим планом предвиђена је примена одговарајућих мера за сваки од сектора потрошње али је евидентно истакнута потреба да велики потрошачи и јавне институције дају главни допринос смањењу потрошње финалне енергије. Обзиром да постоји значајан број мера без трошкова (углавном организационе), са малим трошковима и мера које су релативно брзо исплативе и које могу да дају значајне уштеде енергије, у складу са Акционим планом, Законом се уводи менаџмент енергијом који има за циљ да обавезе велике потрошаче да рационално користе енергију и остваре уштеде енергије применом оних мера за које сматрају да њихова примена даје максималне уштеде уз минимална улагања. На овај начин доприноси се повећању конкурентности привредних друштава који су обвезници менаџмента енергијом, односно смањују се буџетски трошкови за енергију и енергенте код јавних институција. Позитивни ефекти увођења овог система дати су у одговору на питање број 3.

Закон ће на домаћинства утицати тако што ће домаћинства бити у прилици да од дистрибутера електричне и топлотне енергије на месечном нивоу добију релевантне информације о потрошњи енергије који ће им омогућити да преиспитају да ли на рационалан начин троше енергију. Такође, Закон ствара услове за плаћање трошкова према стварној (измереној потрошњи) топлотне енергије што ствара мотивацију домаћинстава за рационалним коришћењем енергије односно смањење трошкова за грејање и повећање стандарда. На основу означавања нивоа енергетске ефикасности зграда/делова зграда и производа који утичу на потрошњу енергије потрошачи ће бити у прилици да приликом куповине или изнајмљивања истих узму у обзир и трошкове њихове експлоатације.

Министарство надлежно за послове енергетике ће по основу Закона о рационалној употреби енергије бити у обавези да изради значајан број подзаконских аката за његову имплементацију, запосли додатна 4 државна службеника који ће бити задужени за праћење система менаџмента енергијом и оформи инспекцију за енергетски менаџмент која би подразумевала запослење још око 8 запослених. Такође ће бити неопходно да се, у оквиру постојеће базе података Министарства доради део потребан за праћење система менаџмента енергијом. У погледу примене менаџмента енергијом, очекује се да се сви потребни подзаконски акти, курикулуми и материјали за обуку, као и израда базе података обезбеде кроз

наставак пројекта за увођење енергетског менаџмента у Србији финансиран од стране Јапанске агенције за међународну сарадњу (ЈИСА).

2. Које трошкове ће примена Закона изазвати грађанима и привреди, посебно малим и средњим предузећима

Приликом израде Студије за увођење система енергетског менаџмента у секторима потрошње енергије Републике Србије кроз пројекта финансиран од стране Јапанске агенције за међународну сарадњу (ЈИСА) узети су у обзир детаљни трошкови потребни за спровођење система квалификације (обука, испит, неопходна техничка опрема, просторије, литература, итд.), спровођење додатних активности од стране Агенције за енергетску ефикасност које за циљ имају унапређење система менаџмента енергијом, пре свега путем пружања информација о најбољој пракси, трошкове контроле спровођења периодичних извештаја и инспекције система менаџмента енергијом као и трошкови инвестиција у мере повећања енергетске ефикасности. Основни резултати анализе трошкова и добити наведени су у одговору на питање број 3.

На основу испитивања обављених у току реализације поменуте студије оцењено је да значајан број будућих обвезника система енергетског менаџмента већ располаже са кадровима који се баве снабдевањем и потрошњом енергије и енергената, односно да поседују кадрове који би се уз додатну обуку могли оспособити да обављају послове енергетског менаџера. Тако од 53 општине које су одговориле на послати упитник у 31% већ постоје ЕМ, у 49%, постоје кадрови који се могу обучити да обављају овај посао (већина је већ похађала одређене обуке у организацији Министарства) у 10% ове послове би поверили трећем лицу а у 10% сматрају да не постоји могућност доквалификације тј. да ће морати да запосли нове кадрове. Чак 50 испитаних општина сматра да је економски оправдано и исплативо увођење енергетског менаџмента у општинама, у две општине су се изјаснили да не знају а само у једној општини сматрају да није исплативо.

Именовани енергетски менаџери и/или енергетски сарадници, као и енергетски саветници ће за званичан програм обуке са полагањем испита плаћати новчану накнаду. Рад стручног тима који ће бити задужен за реализацију програма обуке и полагање стручних испита ће се финансирати из ових прихода.

Подзаконским актом којим ће се прописати ниво потрошње енергије одредиће се обвезници система енергетског менаџмента. Овај ниво, односно граница обухватиће само велике потрошаче енергије. **Мала и средња предузећа нису обухваћена овим Законом.**

3. Да ли позитивне последице доношења Закона оправдавају трошкове које ће он створити

Детаљна анализа трошкова и користи увођења система енергетског менаџмента урађена је у оквиру Студије за увођење система енергетског менаџмента у секторима потрошње енергије Републике Србије кроз пројекат финансиран од стране Јапанске агенције за међународну сарадњу (ЈИСА, а рађен и вођен у периоду

2009. – 2010. године. У циљу израде ове анализе урађено је предвиђање будуће потрошње енергије на бази макроекономских параметара (раст становништва, БНД, инфлација, цене нафте...) са и без увођења система енергетског менаџмента, уз претпоставку да ће Енергетски менаџмент бити уведен 2014. године а да ће ефекти бити видљиви од 2015. године. Обзиром да је рок повраћаја капитала за спровођење инвестиција у мере повећања енергетске ефикасности и рационалног коришћења енергије око 5 година, очекује се да ће после 2020. године користи бити веће од трошкова и да ће тада почети да се остварују приходи у буџету по основу пореза на добит обвезника менаџмента енергијом настали као резултат повећања њихових прихода услед остварених уштеда енергије. Интерна стопа повраћаја капитала за увођење менаџмента енергијом у Србију је 12% за период од 2014-2030. Очекује се да ће по основу увећања пореза на добит као резултат увођења енергетског менаџмента приход буџета, у периоду од 2015 до 2030. године, бити увећан за укупно 220 милиона евра, односно да ће висина прихода буџета по овом основу у 2030. години износити 28 милиона евра исказан у ценама из 2010. године. До 2030.године очекује се смањење потрошње примарне енергије за 1.58 Мтое или за 8,4% што је уштеда од 2194 милиона евра исказана у ценама из 2010. године.

Увођењем система енергетског менаџмента кроз Закон о рационалној употреби енергије омогућиће се:

- смањење потрошњу примарне енергије за око 1,58 Мтое или 8,4% до 2030. године односно 2194 мил евра, чиме ће се значајно допринети испуњењу обавеза Републике Србије према Уговору о Енергетској Заједници исказаних у Првом акционом плану за енергетску ефикасност Републике Србије за период од 2010. до 2012. године (усвојен у јулу 2010 од стране Владе Републике Србије). Овим акционим планом утврђен је индикативни циљ за овај период на нивоу од 1.5% финалне домаће потрошње енергије у 2008. години, односно укупни циљ од најмање 9% финалне потрошње енергије у деветој години примене. Акционим планом предвиђено је да ће се уштеде финалне енергије од 1.5% остварити реализацијом мера у секторима: домаћинства и јавне и комерцијалне делатности (0.0235 Мтое), индустрије (0.0566 Мтое) и саобраћаја (0.0453 Мтое) а једна од кључних мера за њихово испуњење је увођење енергетског менаџмента на начин предвиђен Законом ;
- отварање нових радних места;
- отварање тржишта енергетских услуга
- повећање конкурентности обвезника менаџмента енергијом;
- приватне компаније ће уштедом енергије утицати на повећање њихових прихода што ће такође утицати и на повећање прихода по основу пореза у буџету државе. До 2030. године могуће повећати буџет по овој основи за 220 мил евра односно да ће приход буџета по овој основи у 2030. години износити 28 мил евра..
- смањење емисије CO₂ за око 9 % до 2030. године.

4. Да ли се Законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција

Законом се подстиче развој енергетских услуга, чиме се директно подстиче стварање нових привредних субјеката и тржишна конкуренција.

Законом се подстиче развој тржишта енергетских услуга односно рад ЕСКО привредних друштава или других приватних лица које пружају ове услуге, а које за циљ имају активности и радње које доводе до проверљивог и мерљивог или процењивог повећања енергетске ефикасности објеката, техничких система, производних процеса, приватних и јавних услуга, односно уштеде енергије и повећања економских ефеката. Склапањем уговора о пружању енергетских услуга између корисника ових услуга (било које правно или физичко лице) и извршиоца енергетских услуга, извршилац гарантује за остварење предвиђених уштеда енергије на такав начин што средства за извођење енергетских услуга обезбеђује, у целости или делимично, из властитих извора или од трећих лица, а своје услуге наплаћује из остварених уштеда. На овај начин омогућује се потрошачима енергије, који нису у могућности да сами финансирају мере повећања енергетске ефикасности и који можда немају ни довољно техничких знања да исте спроведу, да без додатних трошкова спроведу на квалитетан начин мере повећања енергетске ефикасности, уштеде енергију, повећају свој стандард односно повећају своју конкурентност на тржишту.

5. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о закону и које ће се мере током примене Закон предузети да би се остварило оно што се доношењем Законом намерава

Нацрт закона је пре започињања процедуре разматрања у складу са Пословником Владе, био достављен, ради прибављања мишљења свим јавним предузећима у области енергетике, као и „НИС - у а.д.” и Удружењу топлана Србије (фeбруар 2011. године).

Такође, у исто време, Нацрт закона је достављен ради прибављања мишљења и Покрајинском секретаријату за енергетику и минералне сировине АП Војводине.

Већина примедби из датих мишљења ових предузећа, као и Покрајинског секретаријата за енергетику и минералне сировине прихваћене су и унете у Нацрт закона. ЈП „Србијагас” није имао примедбе на Нацрта закона.

Имајући у виду да су се јавна предузећа у области енергетике, као и Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине изјаснили о Нацрту закона, Министарство није подносило предлог за спровођење јавне расправе.

И друге заинтересоване стране биле су у могућности да се изјасне о Нацрту закона на описан начин. Наглашавамо, да су заинтересоване стране, а пре свега будући обвезници енергетског менаџмента, од самог почетка били укључени у процес дефинисања система енергетског менаџмента путем упитника који су приликом сваке од радионица организованих у оквиру израде Студије за увођење система енергетског менаџмента у секторима потрошње енергије Републике Србије дистрибуиране учесницима радионица и чији су резултати детаљно анализирани и узети у обзир приликом одлучивања о дизајну система менаџмента енергијом. Поред учесника на радионицама, упитници су од стране Агенције за енергетску

ефикасност достављани и индустријским предузећима чији представници нису били у прилици да учествују на радионицама.

У циљу спровођења Закона о рационалној употреби енергије донели би се подзаконски акти и то оквирно пет аката у надлежности Владе, као и оквирно 17 подзаконских аката из надлежности Министарства. За доношење ових аката, у прелазним и завршним одредбама Нацрта закона предвиђен су један општи рок од 18 месеци и краћи рокови за поједине акте. Број подзаконских аката означен је изразом „оквирно” с обзиром да је у циљу имплементације појединих одредби Закона, систематизованих у главе закона, могуће донети један подзаконски акт или би се за сваку одредбу Закона која упућује на доношење подзаконског акта, донели засебни подзаконски акти. У сваком случају, код припреме подзаконских аката требало би имати рационалан приступ.

У периоду од 2009 до маја 2011. године, као што је већ поменуто, Министарство рударства и енергетике је реализовао пројекат под називом Студија за увођење енергетског менаџмента у секторима потрошње енергије у Републици Србији чију реализацију је финансирала Јапанска Агенција за међународну сарадњу (ЈИСА), а 18.02.2011. године одржана је финална радионица на којој су стручној јавности представљени резултати Студије, предлог будућег система енергетског менаџмента у Србији као и план за његово спровођење и Нацрт закона о рационалној употреби енергије. У току реализације пројекта одржано је више радионица и радних састанака са заинтересованим странама које су имале прилику да се упознају са активностима Министарства на увођењу система енергетског менаџмента. Подзаконска аката неопходна за примену система енергетског менаџмента биће урађена кроз наставак пројекта са јапанским партнерима из средстава ЈИЦА-е.

Београд, јануара 2012.
године